

Федчик О.В.,
Марціненко І.В.

Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку
м. Одеса, Україна

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови господарювання характеризуються високою мінливістю, посиленням конкурентного середовища, глобалізаційними викликами та стрімким розвитком технологій. За таких обставин визначальним чинником довгострокового успіху підприємства стає його здатність до постійного оновлення та інноваційного розвитку. Інноваційний менеджмент у цьому контексті виступає ключовим інструментом забезпечення сталого розвитку, адже спрямований на системне формування, реалізацію та контроль інноваційної діяльності.

Реалізація інноваційної політики забезпечує підприємству гнучкість, адаптивність до змін ринкового середовища й створює основу для стійкого формування конкурентних переваг.

Сталий розвиток підприємства передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних аспектів розвитку. У цьому сенсі інноваційний менеджмент є провідним механізмом досягнення балансу між ефективністю бізнесу, соціальною відповідальністю та екологічною безпекою.

Інновації сприяють:

- *економічній стійкості* — через підвищення продуктивності, скорочення витрат і створення нових джерел прибутку;
- *соціальної стійкості* — завдяки розвитку людського капіталу, формуванню інноваційної корпоративної культури, створенню нових робочих місць;
- *екологічній стійкості* — шляхом упровадження енергоощадних технологій, екологічно безпечного виробництва та «зелених» інновацій.

Інноваційний менеджмент формує інституційні основи реалізації концепції сталого розвитку, сприяючи узгодженню інтересів бізнесу, держави та суспільства. Його впровадження базується на низці управлінських механізмів:

- *стратегічне планування інновацій* — визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;
- *організаційне забезпечення* — створення спеціалізованих інноваційних структур, проєктних офісів, венчурних підрозділів;
- *фінансування інновацій* — залучення інвестицій, грантів і державної підтримки;
- *мотивація персоналу* — розвиток творчого потенціалу працівників, заохочення ініціативності;
- *контроль та оцінювання ефективності* — постійний моніторинг результатів реалізації інноваційних проєктів.

Важливу роль у цьому процесі відіграє інноваційна культура, що формує готовність колективу до змін, експериментів і ризику, а також стимулює безперервне вдосконалення діяльності підприємства.

У сучасних умовах конкурентоспроможність підприємства визначається не лише якістю продукції чи ефективністю виробництва, а й здатністю швидко генерувати, впроваджувати та масштабувати інновації. Ефективний інноваційний менеджмент сприяє підвищенню гнучкості бізнесу, скороченню життєвого циклу продуктів, оперативному реагуванню на ринкові зміни та створенню унікальної цінності для споживача.

Отже, інноваційний менеджмент є стратегічним чинником успіху підприємства та запорукою його довгострокового розвитку, оскільки поєднує стратегічне бачення, організаційні зміни та інноваційну культуру. Він дає змогу не лише адаптуватися до зовнішніх викликів, а й формувати нові можливості для зростання.

Реалізація ефективної системи інноваційного менеджменту сприяє підвищенню конкурентоспроможності, зміцненню фінансової стійкості, розвитку людського потенціалу та формуванню позитивного іміджу підприємства на глобальному ринку.

У Глобальному інноваційному індексі (GII) 2025 року Україна посіла 80-те місце за показником *innovation inputs* і 54-те місце — за *innovation outputs*. Згідно зі звітом WIPO за 2024 рік, Україна «демонструє кращі результати в інноваційних виходах, ніж у вкладеннях».

Динаміка позицій нашої держави у GII свідчить про певні коливання: 2020 р. — 45-та позиція, 2021 — 49-та, 2022 — 57-ма, 2023 — 55-та, 2024 — 60-та, 2025 — 66-та. Це підтверджує потребу у посиленні ефективності інноваційного менеджменту як на рівні підприємств, так і на національному рівні.

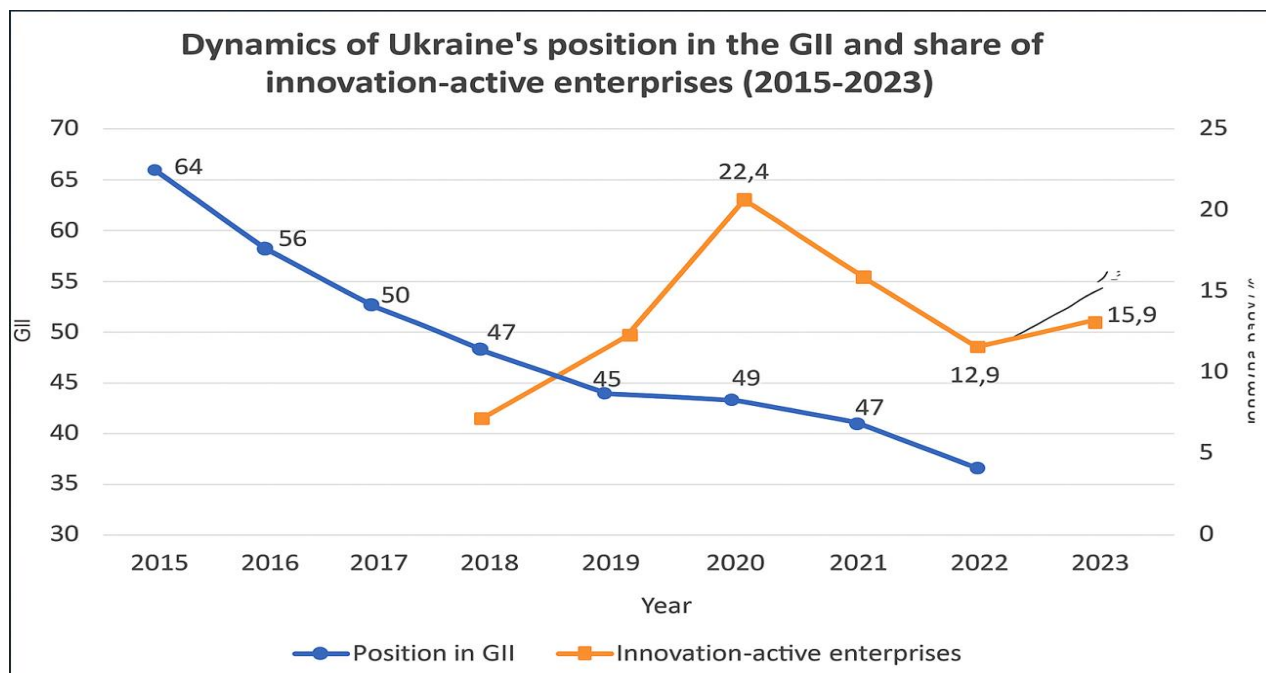

Рисунок 1. – Динаміка позицій України у GII

Україна має понад 2 600 стартапів, серед яких понад 200 були засновані між 2022 і 2023 роками. Станом на 2025 рік в Україні активних кластерів близько 65 (із ~3 000 учасників, здебільшого малі й середні підприємства). Приблизно третина кластерів була створена після початку великомасштабної війни, з орієнтацією на цифрові трансформації, «зелені» технології, dual-use рішення тощо.

В рамках міської практики, наприклад, у Львівській області, у 2024 році 69 технологічних суб'єктів отримали понад 50 % від виділених фандингів через вуочери на підтримку інновацій.

Згідно з «Стратегією інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки», передбачалося збільшити внесок інновацій у ВВП у 1,5–2 рази, довести частку високотехнологічного виробництва до 35–40 %, а частку підприємств, що впроваджують інновації, — у 3–3,5 рази. Проте, початок бойових дій та введення військового стану не сприяли подальшому розвитку та досягненню таких показників.

Література:

1. Глобальний інноваційний індекс (GII) 2025 р. URL: <https://www.wipo.int/ru/web/global-innovation-index/2025/index>
2. Стратегією інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2632-17#Text>